

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 70-ig
Ganep után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megörzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 296. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1914 december 22.

A világháború.

Az oroszok visszavonulása.

Berlin, december 21. Rotterdamból jelentik: A Times katonai munkatársa a lengyelországi küzdelemről a következőket írja: „Az oroszok nincsenek abban a helyzetben, hogy Lengyelországból a németeket kiszorítsák s ezt nem a legénység vagy a bátorság hiánya okozza, hanem egyedül csak annak a körülménynek tulajdonítható, hogy az oroszok vasuti összeköttetése rendkívül rossz. Ez a hiány később még érezhetőbbé lesz, ha az orosz sereg újra Galícia határán fog állni. Eddig két orosz hadsereget vertek vissza és pedig mindkettőt súlyos veszteséggel. Ez csakis azért volt lehetséges, mert a németek kitűnő vasuti vonalai lehetővé tették, hogy egy-egy ponton váratlanul csapattesteket vonhassanak össze. Az egyetlen

mód ahhoz, hogy változás álljon be, ha az oroszok azonnal hozzáfognak vasutaik megjavításához és új vonalakat építenek Lengyelországban. Amíg az orosz hadsereg vasut tekintetében nem lesz kedvezőbb helyzetben, addig minden hátrányban lesz a német sereggel szemben.”

A német vezérkar tegnapi sajtókonferenciáján ehhez a következő megjegyzéseket fűzték:

Az a mentegetődzés, hogy a németek vasuti összeköttetése jobb, helyt, nem álló, mert ugyanígy kilehetne fejteni, hogy a felszerelés, a bátorság és a német seregek felfogása jobb. Ezek azok a körülmények, amelyek a német győzelmeket okozzák.

Huszonhatezer orosz fogoly a limanovai csatában.

Berlin, december 21. A Berliner Tageblatti osztrák magyar főhadiszállásra küldött tudósítója jelenti:

A Limanova, a Dunajec vidéke és a Poprad mellett vívott tizennégy napos ütközetek meghozták szövetségeseink fegyvereinek a remélt sikert: az orosz összharcvonal balszárnyának teljes eltolását, amely Varsótól a Kárpátokig terjed. Ennek a sikernek közvetlen jelentősége Magyarország megszabadítása a betörő oszlopok nyugtalanításától és Nyugat-Galícia újból való megnyerése. A közvetett hatás, amelyet e győzelem az összhelyzetre gyakorolni fog, ma még beláthatatlan. De tisztán számszerűen is számottevő ez az akció.

Bochnia területén erős orosz hadsereg állott, amelyhez Neu-Sandec kerületében nagy lovasság és a 8. hadtest két hadosztálya csatlakozott. Az oroszok ezenkívül, amint a

limanovai csataterén hadifoglyoktól megtudtam, az utolsó napokban Kiewből Lemberg át megerősítéseket is kaptak. A csapatok Lemberg előtt egy állomással elhagyták a vasutat és Przemysl megkerülésével gyalog fejezték be az utat. A döntést azonban épp oly kevésbé tudták megváltoztatni, mint a Kárpátoktól visszaözlő oszlopok. Az oroszok ezekben a harcokban a sok ezer halotton és sebesültön kívül huszonhatezer foglyot veszítettek.

Francia lapok az orosz vereségről.

Genf, december 21. A párisi sajtó elhallgatja ugyan az oroszok nagy vereségét, de már előkészíti a közönséget a rossz hírekre. Így a francia lapok londoni táviratokat közölnek, amelyek szerint a németek Lodztól keletre előrehaladnak, az oroszok pedig készülnek Varsó kiűrésére. Hindenburg óriási csapatokat vont össze, hogy az oroszokat a Visztula mögé kergesse. Galiciában is győznek az osztrák-magyar csapatok.

Az oroszok hadjárata nyolc hétre kompromittálva van, ez pedig a szövetségesek óriási veresége.

Török lapok a lengyelországi nagy győzelemről.

Konstantinápoly, december 21. A török lapok kiemelik, hogy az orosz hadsereg felett Galiciában és Lengyelországban aratott győzelmek nagy jelentőségűek és megállapítják, hogy a törököknek nagy okuk van arra, hogy épp úgy örüljenek ezeknek a győzelmeknek, mint Ausztria-Magyarországon és Németországban.

Vilmos császár Hindenburg győzelméről.

Karlsruhe, december 21. Vilmos császár a következő táviratot intézte leányához, Luja badeni nagyhercegnőhöz:

„Hindenburg éppen most jelenti, hogy az orosz hadsereg kemény küzdelem után visszavonulóban van és a mi csapataink az egész vonalon üldözik őket. Látjuk tehát, hogy az Ur hős csapataink mellé állott. Egyedül övé a dicsőség. Vilmos.”

Tízmilliós orosz hadsereg.

Amsterdam, dec. 21. Az oroszok lengyelországi vereségének enyhítésére az angol lapok most nagy cikket közölnek arról, hogy a népfelkelőknek Oroszországban elrendelt mozgósítása milyen hatalmas új seregeket fog szolgáltatni az orosz hadvezetőségnek. A „Daily Telegraph” például egy beszélgetést közöl, amelyet kopenhágai tudósítója folytatott egy Lodzból érkezett oroszossal.

— Most érkeztem meg Lodzból, — mondotta az orosz — ahol a Vörös Kereszt-nél szolgáltam. Oroszországban a minap rendelték el a népfelkelők mozgósítását. Ezzel az orosz hadsereg néhány nap alatt tízmillióra fog szaporodni, nem számítva a 17-ik kormányzóság népfelkelőit, ahol eddigelé még nem rendelték el a mozgósítást. A múlt héten, mikor Pétervárról Varsóba utaztam, utközben minden tizedik pereben egy katonai vonattal találkoztam, amelyek mindegyike

Ujdonságok: Szörme-Muffok, Boák, Kalapok és Sapkák.

Divatos ruhaszövetek, mosó-kelmék, flanell és barchetek. Fehérneműek, vászon és szőnyegek. **Hadi felszerelések;** Dr. Jáger alsóruházat, keztyük, hősapkák, haskötők, lábszárvédők, bőr-bekecsek, gumi-köpeny, és hálósákok. Posztó és bőrkamáslik **Gyapjutakarók és pokróczok legnagyobb választék.** Olcsó, szabottárak! **Czillér Imre** Nagyáruházában.

ötven waggonból állott. A vonatok zsúfolva voltak ujoncokkal.

Az angol lapok természetesen hozzátesszik, hogy az orosz seregek csakhamar fel fogják szakadítani Lengyelországot.

Küszöbön az orosz forradalom.

Bukarest, dec. 21. A Dimineta jelentí: Egy román nagykereskedői ház pétervári képviselőjétől értesítést kapott, mely szerint Oroszországban a forradalom

kitörése már csak napok kérdése. A titkos rendőrség az utolsó hetekben tizezrekre menő letartóztatásokat foganatosított; magában Péterváriban csak a dumaképviselők letartóztatását hozták nyilvánosságra. Rájöttek egy összeesküvésre, melyet a cár és a háborus-párt főbb vezéreinek élete ellen szöttek és amelybe Jekaterinoszlav és Petronszk kormányzóságok képviselői is bele vannak keverve.

Hirek Szerbiából jövő seregünkről.

Róma, december 21. Az Est jelenti: Egyes külföldi lapokban képtelen hírek jelennek meg a legutóbbi szerbiai eseményekről. Az entente sajtójának egy része mindent elkövet, hogy minél nagyobbnak tüntesse föl a balkáni seregünket ért veszteséget és hazugságokat közöl arról, hogy hány emberünket fogták el és hány ágyunkat veszítettük el.

Hogy ezek a hírek mennyire túlzottak, azt a legjobban azok tudják, akik lent a Száva és Duna mentén járnak csapataink között és látják, hogy napról-napra mint szaporodik a Szerbiából visszatért katonák, ágyuk és tréncocsik száma. A

különböző utakon visszavonuló csapatok egyes részei elmaradtak.

Elmaradt és hareba bocsátkozott csapatok most érkeznek vissza, balkáni haderőnk jelentékeny része sértetlenül tért vissza és tüzérségi és egyéb felszerelésünk tulnyomó nagyrésze teljesen használható állapotban birtokunkban van.

Ezek a csapattestek most rendeződnek és Szerbia nagyon hamar maga is tapasztalni fogja, hogy visszavonulásunk — bár veszteséggel járt ugyan, ami nem is kerülhető el — egyáltalában nem fosztotta meg seregünket attól a támadó erőttől, a melyre szüksége lesz.

Orosz munició- és csapat-szállítás Szerbiának.

Galac, dec. 21. A Bulgária nevű orosz gőzös két uszályal, a Wilkow orosz vontatógőzös négy uszályal, három nagy tutaj pedig két uszályal tegnap éjjel a galaci kikötőn áthaladtak. Az orosz uszályokon és gőzöskön munició és katonaság volt. A municiót és katonaságot Prahovába (Szerbia) irányították.

A szerbek két könyve.

Genf, dec. 21. A Times kivonatát közöl a szerbek két könyvéről. A mű a legellen-szenvesebb és leghencsörgőbb irat, a mely valaha napvilágot látott. A két könyvnek sem értéke, se ereje nincs; egyszerűen elikkasztja a Belgrád, Páris és Szentpétervár között váltott távi atokat és csupán csak a bécsi szerb követ tudósítását, valamint a szerb miniszterelnök válaszait teszi közzé, a melyekhez méltó módon csatlakozik a belgrádi német követ meggyanúsítása.

Küzdelem Ypernért.

London, december 21. A Daily Chronicle az Ypern közelében tekvő saint-elioi heves harcokról a következő részleteket írja:

— A németek heves ágyutüzet kezdtek a francia vonalak ellen. Az ágyuharcban német részről nem kevesebb mint kétszáz ágyu vett részt. Az irtózatos ágyuzás, a mely hat órán keresztül tartott, csak akkor szűnt meg, a mikor a német gyalogság rohamba ment át. Iszonyu kézitusa fejlődött ki az ellenséges sorok között. A németek a harc közben megerősítéseket kaptak és végül kicsikarták a győzelmet. A franciákat kiszorították lövészárkaikból.

Uj offenziva Calais ellen.

Berlin, december 21. Amsterdamból jelentik: A Times és a Daily Mail jelentései szerint néhány nap óta a németek újabb offenzívát kezdtek meg Calais ellen. Nehéz

kaliberű ágyuk szünet nélkül bombázták Nieuportot és környékét. Nieuport egyik elővárosa, St. Georges lángban áll.

A szövetségesek azt hiszik, hogy a németek a bombázást délről jövő támadással fogják támogatni, miután most már sikerült nekik Pervysétől észak felé néhány kilométernyire az Yser csatornán való átjárást kiérősokolniok.

Rotterdamból jelentik a Deutsche Tageszeitungnak: A Tijd azt jelenti Le Havreből, hogy Sintdey mellett rendkívül heves és véres küzdelem folyik.

A franciák és angolok helyzete nagyon kritikus volt. Azóta nap-nap után elkeseredett harc folyik ezekért a hadállásokért, amelyek a szövetségeseknek rettenetes veszteségeket okoznak.

Két angol gőzös aknára futott Scarboroughnál.

Berlin, december 21. (M. T. I.) A Vossische Zeitung jelenti Krisztiániából: Két angol gőzös Scarborough előtt aknára futott

és léket kapott. Az angol admirális figyelemztetést küldött a svéd tengeri hatóságoknak, hogy Flansborough, Head és Tyne vidékén ne hajózzanak.

Frankfurt, december 21. (Az Est tudósítójának távirata.) A „Frankfurter Zeitung”-nak jelentik Koppenhágából: Az angolok a veszélyeztetett keleti tengerparton beszüntették a hajózást, mert úgy tudják, hogy a német cirkálók aknákat raktak le.

Kivégzett bur kapitány.

Pretoria, december 21. (Reuter.) Fourie kapitány bur vezért tegnap a haditörvényszék halálra ítélte és tegnap reggel agyonlőtték. Testvérét, Fourie hadnagyot szintén halálra ítélték, de a halálbüntetést kegyelem útján öt évi börtönbüntetéssé változtatták át. Mindketten eredetileg a délafrikai katonasághoz tartoztak.

Fetser püspök eskütétele.

Bécs, december 21. (Saj. tud.) Ófelsége tegnap délelőtt 11 órakor Fetser Antal győri püspöktől kivette az esküt.

Az ünnepies aktusnál herceg Esterházy Miklós zászlósúr és Jan-kovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter működtek közre.

Az eskümintát Révy Ferenc minisztertanácsos olvasta. Az eskü után Ófelsége külön kihallgatáson fogadta Fetser püspököt.

Bécsi egyházi körök és az osztrák fővárosban időző magyar főpapok melegen üdvözölték az új megyés püspököt. Fetser Antal holnap utazik vissza Nagyváradra.

A győri egyházmegye öröme.

A Magyar Kurir jelenti: Dr Balics Lajos káptalani helynök XXVIII. számú latinnyelvű körlevelében közli a győri egyházmegye papságával azt az örömdetes tény, hogy az egyházmegye árvasága megszűnt, mert főpásztorává a király dr Fetser Antal palaespolisi felszentelt püspököt, a nagyváradi székeskáptalan éneklő kanonokját, püspöki helynököt és általános ügyhallgatót, ehólti apátot stb. nevezte ki. A káptalani helynök méltatja az ujonnan kinevezett püspöknek eddigi működését egyházi és társadalmi téren és közli a papsággal, hogy amíg Rómából a prekonizációra vonatkozó bullák megérkeznek, minden intézkedés marad a régiben s a papság alkalmazkodjék azokhoz a rendelkezésekhez, amelyek eddig tétettek, mindaddig, amíg az új főpásztor rendelkezéseit megkapják.

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségelyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

Karácsonyi cukorka és csokoládé-vásár

ASZÓDI Kossuth-utcai fő- és Rákóczi-uti fióküzletében megkezdődött.

Telefon szám 635.

Aszódi-cég cukorkákban vezet.

Telefon szám 635.

Egy kilogramm friss szalon cukorka 2.20 korona. Egy teljes karácsonyfa collectio 140 drb 2.40 korona.

A főjegyzői állás betöltése.

A belügyminiszter leirata.

Bordó Ferenc főjegyző elhunytá által megüresedett főjegyzői állás betöltésére nézve Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg úgy határozott, hogy a háborus idők miatt egyelőre nem választ főjegyzőt, hanem felkéri a főispánt, hogy helyettest nevezzen ki a főjegyzői ügyek ellátására.

A törvényhatóságot ezen határozat meghozatalánál az a feltevés vezette, hogy a főjegyzői szék betöltése esetén egy sereg állás üresedik meg fokozatosan, ezek betöltése pedig most nem volna méltányos, amikor a tisztviselők egyrésze katonai szolgálatot teljesít a harterén és így nincs alkalmuk, hogy részt vegyen a pályázaton.

Voltak ugyan, akik elismerték bár ezen álláspont helyességét, de azt vitatták, hogy a főjegyzői szék betöltése még nem követeli, hogy a megüresedő többi állásokat is be kell tölteni.

A dolog a belügyminiszter elé került, a honnan most a következő leirat érkezett a városhoz:

A város törvényhatóságnak a megüresedett főjegyzői állás betöltésének elhalasztása tárgyában hozott határozatát hatáskör hiányában érdemleges felülvizsgálat tárgyává nem tehettem, mert a választási vitás kérdések végső fokon való eldöntése a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik. Ily ügyekben még felügyeleti jog címen sem intézkedhetem.

Nem zárkozhatom el azonban az elől, hogy a város közönsége figyelmét a következőkre föl ne hívjam:

Az 1886. évi XXI. tc. 87. § a szerint az időközben megürült állásokat a következő rendes közgyűlésen be kell tölteni. Ezt a rendelkezést tartottam szem előtt egy körrendeletben is, midőn a megüresedett állások betöltésének elhalasztására gondolva, úgy intézkedtem, hogy az üresedésben levő állások közül csak azokat kell betölteni, amelyeknek betöltését a törvény rendelkezése határidőhöz köti.

Dr Némethy,
államtitkár.

A miniszteri leirat tehát nem mond semmi újat. Az idézett törvényszakaszt és rendelkezést ismertük eddig is és ezek szerint nem lehet kifogásolni a törvényhatóság határozatát.

A törvény a főjegyzői állás betöltését határidőhöz nem köti, tehát erre az állásra is csak az általános intézkedés az irányadó.

Különböen most már a főispán eleget tett a közgyűlés kérelmének s gondoskodott a főjegyző helyettesítéséről, tehát az egyedül számításba jöhető közügy nem szenved a főjegyzői szék betöltésének elhalasztása miatt.

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczy-uton kaphatók.

A Katholikus Kör háborus délutánja.

Diszes, nagyközönség előtt tartotta meg a Katholikus Kör vasárnap délután háborus délutánját. A közönség egészen megtöltötte a Kör Szent László-termet és a karzatokat. Nagy érdeklődést keltett a változatos műsor, de főképpen a szereplők tették vonzóvá az ünnepélyt.

A jelen voltak között a következőket sikerült feljegyeznünk: Rimler Károly polgármester, dr Karácsonyi János, dr Bundala Mihály, Kozáry Gyula, Szmetka L. Ödön, Imrik S. Zoltán, Einy Gilbert, Kovács S. János, Gedeon Alajos, dr Némethy Gyula, Schwarcz Géza alezredez, dr Imrik Gusztáv, Kovács Kándi, Resch Mihály, Sürger Bertalan, dr Buday Gyula, Réz Mihály, Jancsó Lajos, Székely Sándor, dr Krüger Aladár, Muresán Valér, Belezny Antal, Lakatos Sándor, Osváth Lajos stb.

Az ünnepélyt a nagyvárad honvédezenekar nyitotta meg, Kéler Béla pompás Csokonai-nyitányával, nagy hatást érve el precíz játékával.

A megnyitó beszédet dr Karácsonyi János apát-kanonok tartotta. Azzal kezdi beszédét, hogy több kellemetlen meglepetés ért bennünket ebben a háboruban. Sok veszteségünk volt halottakban, de talán egyik veszteség sem keltett oly fájdalmas meglepetést a Katholikus Kör tagjai között, mint a dr Belopotoczky Kálmán v. b. t. t. nyug. tábori püspök, nagypréposté, akinek egyedül köszönhetjük, hogy ebben a szép teremben összegyűlhetünk. Ő már nincs itt közöttünk, nem látjuk többé közöttünk az ő mosolygós arcát. Nincs itt, hogy megóvjon a csüggedéstől, kintartásra buzdítson. Nincs itt, hogy újabb áldozatot hozzon az ő kedves katonái részére, ő, aki annyira megmutatta áldozatkészségét. Még csak gondolni sem mertünk arra, hogy ez a hetven éve dacára annyira erős ember, akinek hatalmas hangja betöltötte a nagy székesegyházat, az ily hirtelen távozik közülünk. Hogy az, aki oly könnyen viselte el nagy apostoli utazásainak terhét az ország egyik határától a másikig, az ily hamar sirba száll. Ily közeli véget csak az Isten tudhatta, ránk nézve keserves meglepetés volt. De Isten akaratán megnyugvással fogadjuk e csapást. Enyhíti fájdalmunkat az a tudat, hogy úgy halt meg, mint egy hős. Az ő róla való megemlékezés legyen az első szó, mely abban a teremben elhangzik az ő halála után. Az ő lelkének buzdítását követjük most, mikor ezt az ünnepélyt nem halasztottuk el az ő halála miatt, mert ez az ünnepély az ő szívének annyira kedves sebesült katonák javára van rendezve és arra, hogy üdvös gondolatokat ébresszünk általa.

A háborus idők fájdalmas meglepetései után végre itt van egy örvendetes meglepetés is. Nem az, hogy dr Vucskics Gyula helyett én beszélek, mert engem már meg is unhattak, annyiszor beszélek. (Viharos tiltakozások.) Az örvendetes meglepetés az, hogy Fetser Antalt körünk választmányi tagját a pápa és a király akaratára a győri püspöki székbe emelte s ma kapta a táviratot, mely az eskü letételére Bécsbe szólítja. Ez utjában kísérte el őt dr Vucskics Gyula, aki így kénytelen lesz eszméit máshol kifejteni. Az ünnepélyt megnyitom.

A közönség tapsa között lépett az emelvényre Bihari Ákos s folyton fokozódó hatással szavalta el Szentimrei Márta Ima c. költeményét, majd a Csensztochói legendát Kiss Menyhértől. A rendkívül hatásos költemények művészi interpretálása a könnyekig meghatóta a közönséget. Szem nem maradt szárazon a mélyen átértzett remek szavalat után. Csak ily nagy művész képes ilyen hatást

előidézni a szó hatalmával, mint Bihari Ákos. Az ünnepély közönsége percekig tartó tapsokkal ünnepelte a művészt.

Dr Krüger Aladárné, Komlóssy Etelka és Halmos András egy nehéz, de zenei szépségekben gazdag terzettel énekeltek el Erkel: Hunyady László című operájából. Dr Krüger Aladárné gyönyörű szopránja most is, mint mindig valósággal frappírozta a közönséget. Csengő, végtelenül tiszta, lágy hanganyag, párosulva abszolút zenei tudással, tökéletes koloratúrával és művészi előadó képességgel. Dr Krüger Aladárné kész koloratur énekesnő, a kinek Istenadta szép hangja, kiváló zenei képzettsége és kifejező előadása a Katholikus Kör estélyein mutatta be éveken át hatalmas fejlődését, a vasárnapi terzettel pedig teljes erejében bontakozva ki, egészen magával ragadta a közönséget. Komlóssy Etelka alt hangja igen szépen érvényesült; Bleyerné-Garzó Adél énekiskolájának ez a sok reményre jogosító jeles növendéke műkedvelői színvonalat meghaladó sikerrel birkózott meg feladatával. Halmos András szép tenorja és biztos zenei tudása nagy hatásúval egészítette ki a terzettel; általában ez a zeneszám a legkényesebb igényeket is kielégítette s a közönség mindhárom szereplőt viharos tapsokkal jutalmazta, a figyelmes rendezőség azonfelül a két művésznőt remek csokrokkal lepte meg.

Szilágyi Dózsa, a kiváló egyházi szónok tartotta meg ezután nagy szónoki erővel megtartott előadását a háboru erkölcsi és társadalmi oldaláról. A nagyértékű szónoki beszédet lapunk karácsonyi számában egész terjedelmében fogja közölni.

— Az élet maga is titok. — Mondotta. Az ember gondolatai, érzelmei, akarata, mind titok. A háboru is egy szövevényes rejtelem, egy nagy erkölcsi és lélektani titok. De ha egy magaslatról nézem ezt a borzalmat, a nemzetek pusztulását, akkor eltűnnek a háboru borzalmi és azt látom, hogy ezek a borzalmak, mint harmónikus részek beilleszkednek egy egész nagy harmóniába. A háboru törte az utat a kultúrához. A háboru a világtörténelmi ítélet végrehajtója, mely kértelhetetlenül azt az államot veszíti el, mely létjogát elvesztette.

A háboruba minden nemzet bele viszi legértékesebb erőt s az emberi ész és jellem-erő teljes megfeszítésével küzd egy magasabb erkölcsi egységért: a hazáért. A háboru tehát a haza etikai csillagjának felragyogását jelenti.

Ebben a nagy küzdelemben mindenkinek megvan a maga szerepe: a küzdőknek és az itthon maradottnak. Ki kell tartani mindenkinek, erőseknek kell lennünk még akkor is, ha a földet látnánk megnyitni magunk alatt. A reménytelenség lelki betegség és remény nélkül harcba indulni lehetetlen.

Hazánk az etikai mártírok völgye, temetője, érezzük, hogy körülvesznek bennünket nemzeti hőseink. Multunkba nézünk, hogy reményt nyerjünk a jövőre. A történelmi hősök egész légiója vonul el lelkem előtt, a hősök egész pantheonja; Mennyi kint és vést élt át hazánk! És mégis azt látjuk, hogy habár egykor csak százazerekből állott, ma már milliókból áll.

Mikszáth szavaival végzi: talán külön magyar vér, külön magyar Isten is van, hogy ezt a hazát semmi erő össze nem zúzhatja, mely mint a mag kicsirázik még ha köveket hengergetnek is reá. Ez a biztosíték, hogy ez a haza soha el nem pusztul.

A beszéd nagy tetszést aratott s a közönség sokáig ünnepelte a szónokot.

Befejezésül a honvédezenekar Scharf Károly karnagy „Belgrád ostroma” című zene-kari költeményét adta elő. A nagyhatású

szerzemény pompásan festette az ostrom minden fázisát, az ébredéstől a menetelésen, az ágyú és puskaharcon, a rohamon át a diadalmas Hymnuszig és Rákóczi-indulóig. A közönséget valóságos tűzbe hozta a harcias szerzemény, melyért elismerését zajos tapsokkal fejezte ki.

Az ünnepély anyagi sikerei is szép volt, mert 308 korona 66 fillért eredményezett, mely összeget a Kör vezetősége Pallay Lajosné úrnőnek adta át a sebesült katonák karácsonyfája költségére.

Felülfizettek a következők: Grósz Béla 10, dr Bundala Mihály 10, dr Karácsonyi János 10, dr Vucskies Gyula 10, Szilágyi Dózsa 10, Székely Sándor 10, Vass Bertalan 9, N. N. 8, Haver J. 6, özv. Kreutzer Ferenoné 5, Kruzsinszky Kálmáné 5, K. K. 5, Pintér Károly 4, Schlauch Jozefin 4, dr Kravianszky Mór 4, Sürger Bertalan 3, N. N. 3, Jancsó Lajos 3, Némethy Gyula 2, Pintér Ferenc 2, Horth N. 2, Soos Péter 2, Barza József 2, Tatos János 2, Nagy István 1, N. N. 1, Sz. S. 1, Topinka György 1, Silberstein 1, Hegedüs N. 1, N. N. 1, N. N. 1, Battay László 1, 9 N. N. 7-10. Összesen 147 korona 10 fillér.

Ha jön az ellenség.

A miniszterelnök újabb rendelete.

Az oroszok első betörése után gr. Tisza István miniszterelnök rendeletet bocsátott ki, amelyben szabályozta az állami, törvényhatósági és községi hatóságok követendő magatartását az ellenséges megszállás esetén.

Most újabb rendeletet adott ki a miniszterelnök, amelyben régebbi rendeletét módosítja.

Az újabb rendelet szerint a városokban és községekben a közrendet fentartó közegeknek és a velük közvetlen rendelkező tisztviselőknél székelyük mindaddig nem szabad elhagyniok, amíg az ellenség a város vagy község belterületének közvetlen közelébe nem érkezett. Ekkor ők is visszavonulhatnak. Ezen rendelkezés városokban a főkapitányra s általa kijelölendő anyai tisztviselőre és rendőrközögre vonatkozik, amennyi a rendőri szolgálat fentartására elkerülhetetlenül szükséges.

Városok polgármesterei, valamint nagy- és kisközségek bírói és jegyzői, illetőleg ezek helyettesei az ellenséggel való esetleges tárgyalások és közvetítés végett az ellenséges megszállás egész időtartama alatt helyükön maradni kötelesek, amennyiben ezt az ellenségnek a hadviselési szabályokat sértő erőszakos magatartását lehetetlenné nem teszi.

Köteles helyen maradni továbbá a kórházak és a nyilvános jellegű kórházak orvosi személyzetének anyai tagja, amennyi az elhelyezett betegek gyógykezelésére feltétlenül szükséges. Ezeknek számát és személyét a polgármester kis- és nagyközségekben a főszolgabíró állapítja meg.

Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezés foganatosításánál arra kell törekedni, hogy az ellenséges megszállás ideje alatt a lehetőséghez képest olyan egyének maradjanak helyükön, akik a védköteles kort (42. életévüket) meghaladták. Ennélfogva ha az előbbi bekezdés értelmében helybenmaradásra kötelezett valamely egyén 42. életévét még el nem érte, helyettesse ellenben 42. életévét már meghaladta, a helyettesnek kell az ellenséges megszállás ideje alatt helyben maradnia.

A fent elősorolt hatósági személyek közül olyanoknak, akiknek helyben maradása valamely kivételes körülménnyel fogva különösen veszélyesnek mutatkozik, a főispán engedélyt adhat a távozásra. Ez esetben azonban helyettesítésükről a lehetőséghez képest gondoskodni kell.

Senki sem kényszeríthető a község vagy város belterületén való maradásra olyan időben, amidőn a terület valamely csata színhelyévé válik. A csata megszüntével azonban valamennyi tisztviselő a jelen rendelet rendelkezéséhez képest tartozik eljárni. Ezen rendelet azonnal hatályba lép.

A Katholikus Népszövetség közgyűlése.

A Katholikus Népszövetség vasárnap délután tartotta VII. évi rendes közgyűlését Rakovszky István v. b. t. t., országgyűlési képviselő elnöklésével. A megjelentek között voltak gróf Zichy Aladár v. b. t. t., Molnár János prelátnak, dr Zboray Miklós és Halal István országgyűlési képviselők és többen a katolikus közélet egyházi és világi előkelőségei közül, számosan a vidékről is.

A közgyűlést Rakovszky István nyitotta meg rövid beszéd kíséretében. Rámutatott arra, hogy a tagok nagyszámu megjelenése is bizonyította annak, hogy a súlyos idők ellenére a lelkesedés az egyesület iránt él a tagokban. A VII. közgyűlés történelmi, válságos időkben vette kezdetét, de reméli, hogy biztosítani fogja az egyesület további jótékony működését.

Ezután Huber János központi titkár terjesztette elő évi jelentését, amelyben részletesen kiterjeszkedett a Katholikus Népszövetségnek a vallásos, kulturális és gazdasági téren kifejtett működésére. A Népszövetség, melynek 285,240 tagja van, vallási téren a hitvédelmet karolta fel a legjobban. A vallás-oktatás ellen megindult mozgalmakat teljes erővel verte vissza. Kulturális téren tovább fejlesztette népnevelő munkáját és négy millió 700,000 példány különböző népfelvilágosító iratot küldött ebben az évben is széjjel. Gazdasági téren ugy a biztosítási iroda, mint pedig a gazdasági és jogi tanácsadó irodák szép működést fejtettek ki. A háboru beálltával kivette részét a Katholikus Népszövetség a hadsegélyezés munkájából, egyúttal a hadikölcsönre 100,000 koronát jegyzett. Jelentése végén a titkár a tagokat további működésre buzdította, amelynek a vallásos eszméknek a háboru következtében beálló fellelülése újabb tereket fog nyitni.

Brunáry György a pénztári, gróf Csáky Gábor pedig a számvizsgáló bizottság jelentését terjesztették elő, majd következett alapszabályszerűleg az elnökség lemondása. Dr Vass József, pápai kamarás, a pesti Szent Imre kollégium igazgatójának indítványára egyhangulag ismét a régi elnökséget választották meg, amelynek tagjai Rakovszky István v. b. t. t., dr Prohászka Ottokár, székesfehérvári püspök és dr Zboray Miklós orsz. képviselő lettek. Ezután kiegészítették az igazgatóságot 33 taggal és megválasztották a számvizsgáló bizottságot. Végül dr Griger Miklós sóskuti esperes plébános mondott nagy szónoki készségű ünnepi beszédet, amelyben a Kath. Népszövetség hivatását fejtegette és beleállította a világháboru nagy gondolatkörébe. A nagy nemzeti háboru — mondotta — a társadalmat a krisztusi világ nézet kikötőjébe sodorta. Világfelfogásunk apológiáját, hőseink százazrei vérével írják. Sem a kategórikus imperativusz, sem az etikai kultúra, sem az isten nélküli morál, de még a fegyverek ereje sem védi meg a hazát, hanem egyedül az isten hiten alapuló lelkiismeret.

A közgyűlés Rakovszky István köszönő szavai után az elnökség öltetésével ért véget.

Apróságok a nagy háboruból.

Mi történt a kísérettel? A fogorvos srpnell.

Az elmúlt napokban a D. . .-i állomásra berobogott egy vonat, melynek egyik kocijában négy elfogott orosz katona ült minden kíséret nélkül. A kalauz tudott erről és ezt bejelentette a D. . .-i állomásparancsnoknak, aki megtekintette az ingyen utazókat. Ezek közül három kaukázusi, egy pedig egy oroszországi román katona volt. Ezek ott húzódtak össze a kocsij egyik sarkában és várták a fejleményeket. A román katona segítségével azután kihallgatták őket, hogy hol fogták el őket, hová valók, mikor hagyták el a kíséretüket stb. Erre az utóbbi kérdésre nagyon zavaros feleleteket adtak. Ezekből a feleletekből meg lehetett állapítani, hogy kíséret nem jött velük, ők nem is látták. Már pedig; aki felvilágosításokkal szolgálhatott volna nem volt. Az állomásparancsnok így nem vehette senkitől sem át a »bitangásban találtatott« oroszokat. Így már el akarta bocsátani őket, mondván: Menjetek Isten hírével, ha nem tudtok hozni magatokkal kíséret. Én nem veszek át titeket.

Ebben a pillanatban rohan elő az egyik ügyeletes tizedes, aki a telefontal teljesít szolgálatot és már messziről kiáltja:

— Hadnagy ur! Ne tessék elbocsátani a foglyokat.

— Hogy-hogy kérdezte a hadnagy.

A tizedes ekkorára odaért összecsapta a bokáját és jelentette a hadnagynak, mondván:

— Hadnagy urnak jelentem alássan, éppen most vettem a telefonjelentést, hogy a fogolykíséret a következő vonattal érkezik. . .

Tegnap végig menvén a Rákóczi uton tanuja voltam a következő beszélgetésnek, melyet egy falusi paraszt folytatott egy falujabeli sebesült katonával, aki a következőkben mesélte el sebesülését:

— Emlékszel komám arra, hogy volt egy lyukas fogam, amellyel megvoltam akadva mindég, mert ha a hus meg a kenyér beleakadt nagyon fájt. El is akartam vele menni a mizerihez, de sajnáltam rá a pénzt, no meg aztán elvittek Galiciába muszkát kergetni és ott nem értem rá kihuzatni. Ott meg még több bajom lett vele, mert nem volt kéznél semmi, amivel meggyógyítottam volna. Ekkor jött a parancs, hogy menjünk a muszka elé, mert nagy számmal jönnek és minekünk meg kell őket állítanunk, hogy be ne jöjjenek a városba, ahol mi tanyáztunk.

Alig hogy egy félórát megynk elkezdtek ránk lövöldözni a fene srpnellekkel (Hogy az ördög vinné el azt is, aki kitalálta.) és látom, hogy körülöttem esnek el az emberek mind sorra. Kinek kezét, kinek lábát találta el. Egyszer csak úgy érzem, mintha egy jó-pofont kaptam volna és ezzel leszédültem a földre. Sokáig nem tudtam magamról semmit sem. Ott ocsudtam fel a kötöző helyen, ahová a többi sebesültet is hozták. Itt aztán első dolgom volt megtapasztalni, hogy mi történt velem. Kisült aztán, hogy egy fáradt srpnellgolyó trafult képen és átlukasztotta teljeséggel, a fájós fogamat is kiütötte. Ennek aztán nagyon megörültem, mert legalább annyi hasznot csinált, hogy nem fáj azóta a fogam, no meg, hogy a mizerinek sem kellett érte fizetni semmit.

Képviselőválasztás Regőcén. Regőcén Hammerstein Richárd báró földbirtokost nemzeti munkapárti programmal egyhangulag képviselővé választották.

Hogy bánnak a szerbek a cseh foglyokkal.

Egy cseh tiszt levele a testvérek fogságából.

A szerbiai harcok során sok szó esett a déli csapatainkban küzdő cseh katonákról. Hogy milyen sorsa van a szerb fogságba került cseh katonáknak, hogyan nézik a balkáni vitézek a nagy „szláv testvériséget”, arról szemléltető képet ad az a két levél, amelyet egy cseh származású orvos küldött szerb hadifogságból rokonának. A leveleket a sok cseh társával fogságba került orvos a cenzura megkerülésével tudta kicsempészni a fogolytáborból s ezért a levelek eltérnek a szokásos hadifogoly levelektől.

— Kedves bátyám — írja a cseh orvos első levelében. — Most szabadon írhatok. Ha több levelet kap tőlem, azok hangja természetesen alaposan eltérő lesz ettől! De a cenzura... Hiszen megérti! A szerbek első sorban is elszedték tőlem mindent és félholtra vertek össze. A szerb tiszték is alávaló kegyetlenséggel bántak el velem. Rettenetes napokat éltem át. Sebesült lábammal négy napig kellett gyalogolnom az ország belsejébe vezető utakon. Igazi golgotát szenvedtem végig. Ennivaló nem volt, ital nem volt, csak ütlegek és halálos fenyegetések... Sebeimmel nem törődött senki... Nisben azután három hétig fektüdtem egy ideiglenes kórházban, de a sebem gyógyításával itt sem vesződtek. A kórházban találkoztam egy hadifogságban levő csehországi ezredorvossal, de a szerbek nem engedték meg, hogy kezelje a sebesülteket.

— Ki innen! — kiáltottak rá. — Ezeknek a kutyáknak nincs szükségük orvosra! Egyenruhám a kórházban elvették azzal, hogy majd raktárba teszik. Amikor azután felgyógyultam, nem kaptam vissza semmit, hanem piszkos rongyokba kellett burkolóznom és mezitláb maradtam. Nisből Úszkükbe vittek betegápolónak. Ugy nézek

ki, mint egy ágról szakadt utszéli csavargó. Rongyos papucs, szennyes ing, tépett nadrág, egy gombnélküli köpeny és egy ócska sapka: ebből áll egész ruhatáram... Úszkükben borzalmas az élet, Kora hajnaltól, késő estig tart a munka, néha még aludni sem tudunk és amellettt brutális szerb katonák összevissza pofoznak. És az ételek, amelyeket élénk löknek... Iparkodom elviselni mindent, de ha egyszer vége lesz, ha megszabadulok: soha az életben nem akarok egy szót sem hallani többé szláv testvériségről, szláv fajrokonok szeretetéről. Ezek üres beszédek, kigunyolások a valóságnak!

Második, október 29-én keltezett levelében így ír a szerencsétlen kelyeztbe került cseh orvos:

— Már hetek óta tengődöm itt vad idegenben és még egyetlen egy fillért sem adtak a szerbek, pedig a genfi konvenció értelmében nekem mint orvosnak fizetés jár, vagy pedig szabadon kell bocsátani. De hát ez a hadifogság, amelybe mi jutottunk, olyan, hogy a kivert kutyának sincs rosszabb élete! Hogy milyen brutalitásokat kell elviselnünk, arról fogalma nincs senkinek és nem is merék leírni mindent, mert ha véletlenül elfogják leveleimet... Egy prágai orvosnövendék ismerősöm, Sk. dr például nyom nélkül eltűnt körünkől, mert elégedetlenségének kifejezését merészelt adni... Remélem, hogy levelem nem kerül a cenzura kezébe. Isten őrizze országunkat attól, hogy ez az ellenség behatoljon a mi földünkre. Nyiltan megmondom nektek: ezeknél a szerbeknél nincs kegyelem, ezek nem sokat törődnek azzal, hogy szlávokkal állnak-e szemben. Én most már tudom, hogy az ilyen ábrándok, nagy-szláv testvériség nem számítanak ezeknél a barbároknál. És csak jussak még egyszer haza: meglátjátok, milyen törhetetlen, ostoba álmoktól ment hazafivá lettem!

HIREK

A trónörökös Nagyváradon.

Pár nappal ezelőtt udvari vonat robogott be a nagyváradai pályaudvarra. Dacára annak, hogy a legnagyobb titokban történt a ritka vonat érkezése, mégis a megérkezés után pár perccel ezren és ezren tudtak róla. Az udvari vonaton Károly Ferencz József trónörökös utazott kíséretével. Nagyváradon mindössze öt percig állott a vonat, azután tovább robogott Kolozsvár felé. Az udvari vonatot nyomon követte egy másik kísérő vonat, mely automobiloikat szállított a magas utasok részére. A trónörökös Felsőborgóra utazott, honnan autón folytatta az útját. Utazásának célja Bukovina volt, ahol három napot töltött. Utközben mindenütt óriási lelkesedéssel fogadták a trónörökösöt. Kimporlungban fáklyásmeneteket is rendeztek a főherceg tiszteletére. Innen Dorna-Watrára ment át, ahol a román polgármester Bukovina déli részének képviselőtestületeinek élén németnyelven üdvözölte a trónörökösöt. A főherceg románul válaszolt s meleg szavakkal köszönte meg a fogadtatást. Az üdvözlés után

külön-külön fogadta a trónörökös a küldöttéseket s nagy elismeréssel nyilatkozott a bukovinai lakosság magatartásáról. Dr Popovici csernovici alpolgármesternek kijelentette, hogy bukovinai útja felejthetetlen benyomásokat gyakorolt rá.

Szombaton este tért vissza a főherceg Bukovinából. Utja ismét Nagyváradon vitt keresztül. A pályaudvaron ismét időzött néhány percig az udvari vonat. Addig míg a vonat az állomáson volt, más vonatot nem bocsátottak be és nem is indítottak el.

A trónörökös útja legkisebb zavar nélkül ment végbe.

* Höfer altábornagy. Azt nem is mondjuk: van-e aki nevet nem ismeri? Mert bizony aki manapság újságot olvas (ugyan ki nem olvas?), arról nem tételezhetjük fel, hogy mikor Höfer nevet említik előtte, azt találja mondani: Kiesoda ez az uriember? Ezt a nevet ott találjuk nap-nap után a hivatalos jelentések alatt, amelyek oly tömör, katonás, de mégis világos stílusban vannak megfogalmazva, hogy szinte odaállíthatjuk őket a németek egykori derék főhadiszállásmesterének, Stein tábornoknak jelentései mellé. De nem is az ő stiliztikai jelentéséről akarunk mi zengedezni, hanem csak azt

a tényt szögezzük le, hogy a hivatalos jelentéseket ezentúl nem Höfer vezérőrnagy, hanem Höfer altábornagy írja. Ez a kitüntetés bizonyítvánnyal nem méltatlanul érte Höfer Ferencet, s nem is igen az írásban való jártasságáért kapta, inkább annak a hasznos tevékenységének köszönheti, amellyel vezérkari főnökünkönél segítkezik. Feldstürmi lovag Höfer Ferenc altábornaggyá való kinevezését a hivatalos lap vasárnapi száma közölte.

* Katonai kinevezések. Ófelsége Rényi Scharitzter Rezsőt altábornaggyá nevezte ki. Továbbá a 4. honvédelmi ezredben Serégyi Dezsőt őrnaggyá, Fabiny Elekét, Vály Miklóst, Mocsári Odont és Jablonszky Emilt századosokká, Debreczeni Ferencet, Balázs Ernőt, Witt Elemért, Stiger Jánost és Jánosa Györgyöt hadnagyokká a 8. honvédtüzér ezredben Seltenhrfer Jenőt főhadnaggyá nevezte ki.

* Kitüntetett apácafőnöknő. Ófelsége Ferencz Salvator főherceg Erzsébet nővérnek, a Magyarok Nagyasszonyáról nevezett kongregáció főnöknője, homonnai lakosnak a Vörös kereszt körüli érdemek II. osztályu tiszteletjelményét adományozta.

* A VII. hadtest parancsnoka nyugdíjban. Ófelsége elrendelte, hogy Fial Griessler gyalogsági tábornok, a VII. hadtest parancsnoka, saját kérelmére történt fölülvizsgálat alapján, mint szolgálatra alkalmatlan, a nyugállományba átvéttessék.

* Kitüntetések. A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy Ferencz Salvator főherceg, mint a magyar osztrák Vörös-Kereszt egyleteinek védnökhelyettese ófelségőtől ráruházott hatáskörében Sántha Dezső és Faragó honvédszázadosoknak, valamint gr. Széchenyi Gyula fregothadnagynak a Vörös-Kereszt körüli érdemek II. oszt. tiszteletjelményét adományozta.

* Karácsonyfa ünnepély a Szent Vince-intézetben. A Szent Vince-intézetben e hó 23-án, szerdán délután három órákor lesz a karácsonyfa ünnepély. Az ünnepélyen fogják kiosztani a karácsonyi ajándékokat az intézeti növendékek között, s ekkor osztják ki az intézetben készült ruhákat a szegény gyermekek között.

* A Katolikus Kör vetítő estéje. A Katolikus Kör mai vetítő estéjén dr. Papp Károly tart előadást a tengeréről és haditengerészetről. Az előadás keretében 70 színes, remek képet mutat be tengeri tájakról, a tengeri életéről, a tenger leviathárijairól: a hadihajókról. Egész sorhajókolosszus kerül a vetítővászonra, a tenger félelmes szörnyetegei. A nagyjértékű felolvasás bizonyára nagy közönséget fog vonzani a Kör Szent László-termébe.

* Hősi halál. Klór Sándor tart. tüzérhadnagy. Klór Antalnak, a szentjobbi apát-ság bérlőjének fia, a Kárpátokban az oroszok ellen vívott csatákban hősi halált halt.

* Megfelelbezik a hatósági árakat. Biharvármegyében járasonként állapították meg a gabona árakat. Már az értekezlet után meg lehetett állapítani, hogy a hatósági árak nem minden téren nyerik meg a tetszést. Alig jelent meg a vármegye hivatalos lapjában a bizottság határozata, a vármegye minden részéről megmozdultak az érdekeltek. Termelők és fogyasztók egymás után emelték fel tiltakozó szavukat az ármegállapítás ellen. A határozatot a főispán már felterjesztette a miniszterhez, a felelősséget a beérkezés után nyomban expedíálják, úgy, hogy a miniszteriumban minden kifogást figyelembe vehetnek. Az ármegállapítást

pitó-bizottság határozatát január 1-ére várják a megyeházán.

* Az ujoncok zászlója. Szép ünnepély volt vasárnap a 4-ik honvéd gyalogezred I. ujonc népfelkelő századának. A harci vágytól hevülő katonák közt Rátkay István hadapród őrmester indítványára mozgalom indult meg az iránt, hogy a század zászlót készíttessen magának s háromszínű lobogó árnyékában induljanak a hős fiúk a nagy dicsőséges harcra. A szép indítványt nagy lelkesedéssel fogadták a katonák és pár óra alatt összerakták a filléreket, melyekből csakhamar elkészült a pompás selyem zászló, egyik oldalán a következő felirattal:

„Hazádnak rendületlenül
Légy hive óh magyar.“

A másik oldalán:

„Előre!“

A zászlót ünnepélyes keretek közt vette birtokába a század és templomba vitték, ahol a lelkes lelkes szavakat intézett a katonákhoz. A század Zathureczky Gedeon hadnagy vezetésével jelent meg a templomban, honnan a zászlót büszkén lengetve tértek vissza a várba, hogy rövid időn belül elinduljanak a hősök útjára.

* Tizenkétezer cigaretta. A katonák karácsonyának rendezésében Biharvármegye árvaszéki tiszviselő kara is ki veszi a részét. Verner Kálmán elnök kezdeményezésére a tiszviselők mozgalmat indítottak egymás közt, amelynek szép eredménye holnap jut el rendeltetési helyére. A tisztikar többek közt 12000 darab cigarettával járul a szép ünnepséghez. A katonák bizonyára örömmel veszik a tiszviselők lelkes ajándékát.

* Halálozás. Czigler Nándor nyug. törvényszéki hivatalnok 21. évi reggel 8 órakor életének 74. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 22-én d. u. 3 órakor lesz a Szaniszló-u. 46. számú gyász-háztól.

* Tilos a ródlizás. Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urnak ad. 21021—1915. — C. számú rendelete alapján figyelmeztetem a közönséget, hogy az állami közutaknak ródlizás s más egyéb ilyen sport célokra való használata tilos s ezen rendelkezés ellen vétők utrendőri kihágás miatt büntetettjé fognak. Nagyvárad, 1914. dec. 17. Gerő Ármán rendőrfőkapitány.

x Köhögés, hurut, rekedtség ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* Ma honvédenekar a Royalban. Műsor: 1. Firenzei olasz induló. Fucik. 2. Keringő „Az elvált asszony“ c. optt. Fail. 3. Nyitány „A cigánybáró“ c. optt. Strausz. 4. Nagy ábránd „Payliacci“ operából. Leoncavalló. 5. Solvejg dala norvég tánc Grieg. 6. Egyveleg „Eva“ c. optt. Lehár. 7. Zárinduló.

* Vasuti kedvezmény a sebesültek látogatásánál. A cs. és kir. temesvári katonai parancsnokság 15024 M. A. sz. rendelkezése folytán közhírré teszem, hogy: A cs. és kir. osztrák államvasutak, valamint Ausztria nagyobb magánvasutai, közöttük a Délvasut (ez magyarországi vonalaira is) a bosznia-hercegovinai vasutak, a kassa-oderbergi vasut és a cs. és kir. banjaluka-doberlini vasut megengedték, hogy a sebesült és beteg katonák hozzátartozói azok látogatása alkalmával oda és vissza 50 százalékos jegykedvezményvel utazhatnak. Ezen utazási kedvezmény csak a sebesült és beteg katonák szülőit, feleségeit, gyermekeit és testvéreit illeti és a politikai hatóságok (illetve rendőrhatalóságok, községi valamint lelkesítő hivatalok) megfelelő igazolása alapján kérelmezhető a személypénztárnál. Nagy-

várad, 1914. december 19. Rimler Károly polgármester.

* „Rózsavölgyi Album 1914. karácsony“ a napokban hagyta el a sajtót. Az album kiadója mellőzött minden üzleti számítást és ennek eredménye, hogy az album tartalmának összeállítására és kiállítása várokozásokon felül sikerült. Országunk első zenemű, kiadó cégétől csak jót vártunk és a legjobbat kaptuk. 80 oldalon 33 értékesnél-értékesebb operett, kabaré, magyar és hazafias dalt tartalmaz a 4 koronás album. Huszka, Jacobi, Szirmai, Zerkovitz világsiker aratott művei között találjuk a legnépszerűbb magyar és műdalokat, valamint az alkalmi hazafias darabokat a legjobb leltében. Az album izléses és díszes kiállítása, valamint gazdag tartalma révén a legalkalmasabb karácsonyi ajándék. Megrendelhető lapunk kiadójában, vagy az album kiadójánál: Rózsavölgyi és Társa es. és kir. udvari zenemű kiadó cégnél, Budapest IV. Szervita-tér 5. sz.

* Hogy adjuk fel a hadifoglyoknak a csomagokat? A hivatalos lap közli a kereskedelemügyi miniszter rendeletét, melyben közli, hogy az Oroszországban, Franciaországban és Nagybritániában hadifogságban levő katonáinknak utánvétellel nem terhelhet nemzetközi postacsomagok küldhetők. A csomagok csak ruhát, fehérneműt és egyéb személyes használatra szánt tárgyat tartalmazhatnak. Levelet nem szabad a csomagokban elhelyezni. A küldeményt igen erősen kell lezárni. A burkolat lehet viaszosvászon, vízálló más szövet, vagy erős faláda. A címet magára a burkolatra kell ráírni, ráragasztani nem szabad. A csomag címiratának tartalmaznia kell a címzett vezeték- és utónevét, továbbá föltűnő módon „Prisoner guerre“ fölírást. A csomagok szállítása a föladó veszélyére történik.

x Családi rum vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* A közönség jószívűsége ismét megnyilatkozott. Örömmel vesszük tudomásul, hogy a Czillér-cég által hirdettet három olesó napok egyikén, tegnap, tömegesen felkeresték az üzletet, ez által biztosítva a felajánlott százalék gyarapodását. Sebesült katonáink karácsonyfáját gazdagabbá és fényesebbé tenni szinte kötelességünk, miért is saját érdekében áll mindenkinek a jótékonytákos takarékosággal egybekötve felkeresni a még csak két napig, ma kedden és holnap szerdán tartó vásárt. Ajánljuk a Czillérlmre cég lapunk utolsó oldali hirdetését.

x Megfagyott, széltől kivörösödött, kicserepedett, arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű MARMAT TEJ CRÉME és hozzávaló Borax szappan Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B Telefon 13—02

* Perfekt magyar-német-francia levelező, gép és gyorsíró, elsőrangú gyári praxissal, vegyészeti szakkból, megfelelő állást keres. Krén, Avaház-utca 5. Nagyvárad.

**A legszebb
kézimunkák**

Tátray cégnél

Rákóczy-ut 4. Telefon 783.

* A sebesültek karácsonyfájára. Kerekes Györgyné a sebesültek karácsonyfájára 2 koronát küldött szerkesztőségünkbe. Rendeltetési helyére juttatjuk.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. A utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7-B. Telefon 13-02.

* Ingatlan eladás. Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r.t.

* Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t. (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órá, d. e. 9-től 12-ig.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedd: Karácsonyi álom.
Szerda: Mozikirály.
Csütörtök délután 3 órakor: Mese-délután.
Péntek délután: Kis király.
Péntek este: Éva.
Szombat délután: Böregér.
Szombat este: Sybill.
Vasárnap délután: Vörös ördögök.
Vasárnap este: Mozi tündér. (Bemutató előad.)

Karácsonyi álom. Meglehetősen csekély számú közönség előtt adták vasárnap Gárdonyi Géza poétikus karácsonyi játékát. A közönség csekély számának megfelelően — dicséretes kivételektől eltekintve — nem nagy volt a színészek buzgósa sem. Akárhányszor nem volt elég a rendes sugó, hanem a szinpadról másodszer is kellett egyiknek-másiknak odasugni a végszót. Az is bizonyos, hogy bármilyen szép Gárdonyi karácsonyi játéka olvasmányoknak, de a lassu menetű cselekmény miatt itt-ott nyugodtan lehetett volna rajta segíteni. Az egyes szereplők közül külön dicséretet érdemel Polgár Mariska rendkívül bájos alakítása. Tóth Elek számadó juhásza. Retteggy Margit nagyon szépen maszkírozott Máriaja Farkas Pál és Pogány Janka kitűnő öreg házaspárja.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság“ december 20-iki száma folytatja eddig is nagy feltűnést keltett képeinek közlését összes harctereinkről. Ezek a képek a háborúnak páratlan érdekes illusztráció anyagát adják s valóban történeti jelentőségük lesznek. Különös érdekességük ezek között most a Ho-

monna körüli harcokról közölt képek. Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László és Galsworthy regénye, cikk a hadirepülőgépről stb. Egyéb közlemények: A Nemzeti Szalon kiállításának érdekesebb képei, a háboru napjai s a rendes heti rovatok; Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4.)

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Sikkasztó könyvelő. Vértés Rudolf könyvelő a volt Lukács Nándor bútorkereskedő cégtől 2000 korona áru bútort rendelt. Miután 200 koronát letörlesztett, Budapestre költözött és ott a bútorkat értékesítette. Az adósságát pedig nem törlesztette. A törvényszék a vádlottat az ellene szóló bizonyítékok alapján három napi fogházra ítélte.

Vétkes bukás. Kisebb kaliberű divatárüzlete volt Braun Bertalannak a Passageban. Egyéni körülményei folytán azonban nem tudta hitelezőit kifizetni. Erre több hitelezője végrehajtást vezetett ellene s jölehet már fizetésképtelen volt, újabb megrendeléseket eszközölt. Az üzlete a kisipar körét is túlhaladta, mégis a törvény által megkövetelt üzleti könyvet nem vezetett, mérleget és leltárt nem készített.

Az ügyészség vétkes bukás vétsége miatt emelt vádat ellene és az iratok alapján a vádlottat 5 napi fogházra és 1 évi hivatalvesztésre ítélte a törvényszék.

Legujabb táviratok.

Nagy német győzelmek a franciák felett.

Berlin, december 21. (A nagy főhadiszállásról.) A francia támadásokat Neyportnál tegnap is visszautasítottuk. Richebourgl Aroave és Aire a Sabacse csatorna között megtámadtuk az angol és indiai csapatokat. Az ellenséges lövészárkokat rohammal elfoglaltuk. Az ellenséget állásaiból, súlyos veszteséget okozva, visszavertük. Egy ágyut, 5 gépfegyvert, 2 aknavetőt zsákmányoltunk és 270 angolt és indust, köztük tíz tisztet elfogtunk.

Notredonne de Lorette mellett az ellenség által december 18-án elfoglalt lövészárkokat visszavertük. Soualia Massiges vidéken Chalonsól északkeletre a franciák tegnap hevesen támadtak és egészen előaknáinkba hatoltak tüzelésünk hatása alatt, azonban valamennyi támadásuk összeomlott. A franciák 10 tisztet és 310 főnyi légénységet hagytak kezeink között.

Állásaink előtt nagyszámu elesett francia hever, az Argonukban egy fontos erdőmagaslatot elfoglaltunk. Lefour de Paris mellett 3 gépfegyvert, egy revolverágyut zsákmányoltunk és 275 franciát foglyul ejtettünk. Verduntól északnyugatra az ellenünk nagy heveséggel intézett francia támadások teljesen megghiusultak. A franciáknak egész arevonalaink előtt tapasztalható élénk tevékenység is megmagyarázza Joffre tábornoknak 1914. évi december 17-ről kelteztet következő hadiparancsa, a melyet

egy elesett francia tisztnél találtunk, „Had-seregparancs! kelt 1914. december 17 én. Három hónap alatt számtalan heves támadással sem voltak sorainkat képesek áttörni. Mindennütt győzelmesen ellenállottunk. Elérkezett a pillanat, hogy mutatkozó gyöngeségüket kihasználjuk. Miután emberben és anyagban megerősödünk, ütött a leszámolás órája.

Miután a német erőket sakkban tartottuk, most már arra kerül a sor, hogy megtörjük őket és hogy az országot a betolakodott ellenségtől végleg megszabadítsuk. Katonák Franciaország még ma inkább mint valaha számít bátorságukra, erélyetekre és eltökélt akaratokra, hogy mindenáron győztek. Győztettek már a Maruc mellett, az Yser mentén, Lotharingiában és a Vogerekben. Tudtuk majd győzni a végső diadalig. Joffre.”

A helyzet Kelet- és Nyugat-Poroszországban változatlan. Lengyelországban támadásunk előrehalad. Jelen esetben azon állások ellen, melyekben az ellenség velünk szembe fordul. (Min. sajtóoszt.)

Helyzetünk a Kárpátokban.

Budapest, dec. 21. A Kárpátokban támadásunk a Latorca felső területén jól halad előre. Lupkovi szorostól északkeletre Krosno Tuchovtól északra és a Dunajec alsó ré-

szén hevesen tovább folyik a harc. Dél-Lengyelországban a helyzet nem változott.

Vilmos császár karácsonya.

Berlin, dec. 21. (Tud. táv.) Vilmos császár a nyugati határra utazott és ott fogja tölteni a karácsonyi ünnepeket.

A francia hangulat Anglia ellen.

Berlin, dec. 21. (Tud. táv.) Gavette de Lauzanne jelentése szerint Párisban a nép el van keseredve. A kávéházakban izgatottan tárgyalják a háboru eseményeit és erősen el vannak keseredve Anglia ellen, mely a maga javára dolgozik a háboruban.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet III-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1915 január 1-én III-ik évtársulatát nyitja meg.

Az első 2 üzletév, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folyik.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek már most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 10 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg $\frac{4}{5}$ részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Czillér 3 olcsó napja!

Aruházamban nem tudom elhelyezni az utóbbi időkben megérkezett nagy mennyiségű

Karácsonyi újdonságokat

ezért értesitem a t. közönséget, hogy rak-táram egy tetemes részét a rendes bolti árnál 50, 40, 35, 30 és 25 százalékkal olcsóbban adom. Még teljes két napon át:

ma, kedden és holnap szerdán
esti 10 óráig tart
a 3 olcsó nap!

E három olcsó nap teljes bevételének egy százalékát a nagyváradai sebesült katonák karácsonyára adom.

Nagyvárad, 1914. december 20.

Czillér Imre

Női ruha és Blous-kelmék, méterje:

2.40 helyett K 1.20, 8.— helyett K 4.—
3.60 helyett K 1.80, 10.— helyett K 5.—
4.50 helyett K 2.40, 12.— helyett K 6.—
6.— helyett K 3.—, 16.— helyett K 8.—
Barchetek, szintartók 1.60 helyett 80 fill.
Finom szövött barchetek, 2.40 helyett
1 K 60 f.

Gyönyörű ruha barchetek 120 cm szé-
les, 320 helyett 2.40

Ing és Blous zefír, legfinomabb, 2.40 he-
lyett 1.60

Gyapju delin 2.— és 2.40 helyett 1.—

Etamin és grenadin 2.— helyett 1.—

Eponge ruha ársznak 1 K-tól feljebb

Blous selymek 1 K-tól feljebb

Ernyők 2 K-tól feljebb

Függöny, szövet, plüsch és csipkéből, 25

százalék engedménnyel.

elyem kendők, Chenilia és Himalája

Sálak, Berliner és Harasz kendők

25 százalék engedménnyel

Tricó, Selyem, Lüster és Cloth alsó

szoknyák, pazar választék, 30 szá-

zalék engedménnyel

Batist és Lüster kötény, divatos formák-

ban, 35 százalék engedménnyel

Női Blousok szövet, selyem, etamin és

batistból, 50 százalék engedmény.

Női és Gyermekek kabátok és ruhácskák

40 százalék engedménnyel

Uri, Női és Gyermekek fehérneműnél 25

százalék engedmény

Szörme-áruk: Muffok, boák, sapkák,

kalapok legolcsóbban. Vörös és kék

róka, alaskai róka, nyest, skunks,

scalskin, mouflan, angora fajokból

Harisnyák 50 fillértől feljebb, Keztyük 40

fillértől feljebb

Lélekmelegítők, svetterek 2 koronától

feljebb

Kezdett és kész kézimunkák: montiro-

zott párnák, írómappák és casetták

30 százalék engedménnyel

Retikülök és színházi tarsolyok, legye-

zők, ernyők és botok 30 százalé

engedménnyel

Férfi gallérok és kézelők: 5 rétü legjobb

minőség, álló gallér 50 f. helyett 36 f.

dupla gallér 70 f. helyett 44 fillér,

legfinomabb kézelők párja 1 K he-

lyett 60 fillér

Nyakkendők 1 K helyett 60 f., 150 he-

lyett 80 f., 2 K helyett 1.10, 3 K he-

lyett 1.50, 4 K helyett 2 K, 5 K he-

lyett 2.50, 6 K helyett 3 K

Férfi és gyermek kalapok, sapkák 30

százalék engedménnyel.

Czillér 3 olcsó napja!